

Bydgoszcz, 25 sierpnia 2017 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.30.2017.RK/JDa

**Pan
Janusz Brzoska
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Toruńska 97
87-152 Łubianka**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015 r. poz.1477) w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Toruńska 97, 87-152 Łubianka (zwanym dalej GOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 8, 9, 10 sierpnia 2017 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- R.K. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
  - J.D. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
- na podstawie Upoważnienia Nr 469/2017 z dnia 18 lipca 2017 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2015 r. do 7 sierpnia 2017 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Janusza Brzoski - Kierownika GOPS, asystentów rodziny oraz analizę dokumentacji.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 8 grudnia 2014 r., przyjętego Uchwałą Nr II/18/14 Rady Gminy Łubianka. W dokumencie nie uwzględniono ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Kierownik Ośrodka złożył w tym zakresie stosowne oświadczenie.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 15 marca 2016 r., wprowadzonego Zarządzeniem Kierownika GOPS Nr 3/2016.

Dokument zawiera w § 6 wyodrębnione w strukturze Ośrodka stanowisko asystenta rodziny oraz wyszczególnione w § 13 zadania przypisane ustawą. Nie uwzględniono w powyższym dokumencie zadania asystenta dotyczącego art. 15 ust. 1 pkt 2. Braki uzupełniono w czasie trwania kontroli Zarządzeniem Kierownika GOPS Nr 13/2017 z dnia 8 sierpnia 2017 r.

Wójt Gminy Łubianka upoważnił Kierownika GOPS do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji. Powyższy dokument wystawiono w trakcie trwania kontroli.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono komórki realizującej zadania z pieczy zastępczej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Gmina jak dotąd nie opracowywała i nie realizowała 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny. Stworzono projekt pierwszego Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2017 – 2019, który zostanie przedstawiony na sesji Rady Gminy we wrześniu br.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS częściowo dopełnił obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Sprawozdania za lata 2015 i 2016 zostały przedstawione na sesji Rady Gminy Łubianka w terminie określonym w ustawie. Sporządzono finansowe sprawozdanie roczne z działalności GOPS za 2015 r. i 2016 r., w którym zawarto jedynie kilka informacji dotyczących ponoszenia przez gminę kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej oraz zatrudnienia asystenta.

W okresie objętym kontrolą GOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. ██████████ – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 kwietnia 2015 r. do chwili obecnej,
- p. ██████████ - w ramach umowy zlecenie od 1 grudnia 2016 r. do 30 czerwca 2017 r.,
- p. ██████████ – w ramach umowy zlecenie od 1 lipca 2017 r. do chwili obecnej.

Asystenci obejmowali pomocą :

- w 2015 r. 16 rodzin, w tym jeden przypadek rodziny zobowiązanej do współpracy przez Sąd,
- w 2016 r. 19 rodzin, w tym dwa przypadki rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2017 r. (do dnia 7 sierpnia) 17 rodzin, w tym dwa przypadki rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W aktach osobowych znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

Dokumentacja kadrowa asystentów rodziny zawiera *zakres czynności*, w którym ujęto wszystkie zadania zgodnie z art. 15 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystenci podnosili swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Asystent rodziny był przydzielany na wniosek osoby zainteresowanej lub po podjęciu decyzji przez pracownika socjalnego. Następnie pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta. Powyższe informacje ujmowane były w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego i znajdowały się w teczkach osobowych rodzin pracownika socjalnego.

Dotychczas nie podpisywano zgody na współpracę z rodziną w oparciu o art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zbadano dokumentację wszystkim rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystent dokumentował swoją pracę poprzez: dziennik wizyt w środowisku, ocenę sytuacji rodziny, plany pracy z rodziną, aktualizację planu pracy, sprawozdania miesięczne ze współpracy z rodziną, karty pracy z rodziną.

Asystenci dokonywali okresowych ocen sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku, co jest zgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Częstotliwość wejść w środowisko asystenta była adekwatna do potrzeb rodziny.

Nie wszystkie plany pracy zawierały terminy realizacji działań oraz przewidywane efekty, co jest niezgodne z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem.*

Asystent rodziny prowadził monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną. Monitoring prowadzony był przez pół roku, wejścia w środowisko odbywały się minimum raz na dwa miesiące. Wizyty w środowisku były dokumentowane poprzez sporządzanie notatek.

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy asystenta z daną rodziną podejmowana jest wspólnie z asystentem, pracownikiem socjalnym i Kierownikiem GOPS po dokonaniu

analizy sytuacji rodziny. Zakończenie współpracy następuje na skutek osiągnięcia głównego celu założonego w planie pracy, w wyniku zmiany miejsca zamieszkania przez rodzinę poza teren gminy lub braku współpracy ze strony rodziny.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych i asystenta rodziny, a także dzięki ścisłej współpracy z innymi służbami tj.: placówkami oświatowymi, ośrodkiem zdrowia, policją oraz środowiskiem lokalnym. Zależnie od potrzeb rodziny i sytuacji dziecka, podejmowane są stosowne działania.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy nie funkcjonowała placówka wsparcia dziennego. Natomiast działają świetlice środowiskowe, w których odbywają się zajęcia dla dzieci i młodzieży w formie edukacyjnej, kulturalnej, zabawowej. Ponadto na terenie gminy funkcjonują świetlice przyszkolne. Zajęcia prowadzone są przez wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną w godzinach przed lekcyjnych lub po lekcjach.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (socjalnego, psychologicznego, prawnego, terapeutycznego) poprzez możliwość konsultacji na terenie gminy. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawione zostały przez Kierownika GOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym gminy nie ponosiły kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wiadomo, iż nie była prowadzona dotychczas żadna kampania informująca środowisko lokalne o możliwościach pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2015 r. - wydatkowano kwotę: 19 920,36 zł,
- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 17 573,03 zł,
- w 2017 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 11 953,16 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej-*

Asystent rodziny współpracuje z rodziną biologiczną, której dzieci zostały czasowo umieszczone w pieczy zastępczej. Uczestniczy w opracowaniu planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. Asystent na bieżąco utrzymuje kontakt z PCPR w Toruniu, jednak jak dotąd nie miał możliwości uczestniczenia w Zespołach ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2015 r. w dniu 15 lipca 2015 r.,
- b) za II półrocze 2015 r. w dniu 20 stycznia 2016 r.,
- c) za I półrocze 2016 r. w dniu 3 sierpnia 2016 r.,
- d) za II półrocze 2016 r. w dniu 17 stycznia 2017 r.,
- e) za I półrocze 2017 r. w dniu 28 lipca 2017 r.

Powyższa analiza wskazuje, iż w jednym przypadku (c) nie zachowano ustawowych terminów określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.¹

Stwierdzone uchybienia, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności GOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej, wynikają z niedostatecznego stosowania obowiązujących przepisów prawa. Istniejący stan rzeczy może skutkować nieprawidłowym funkcjonowaniem jednostki pod względem organizacyjnym oraz niepełnym wykonywaniem ustawowych zadań. Po zrealizowaniu poniżej podanych zaleceń, GOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonych uchybień jest Kierownik GOPS p. Janusz Brzoska.

---

¹ Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 446/2016 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 30.12.2016, w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Wprowadzić zmiany w Statucie, uwzględniające realizację przez Ośrodek zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
2. Określać w każdym planie pracy z rodziną terminy działań oraz ich przewidywane efekty zgodnie z art. 15 ust. 3.
3. Przestrzegać ustawowych terminów przekazywania sprawozdań określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
4. Przyjąć 3-letni gminny program wspierania rodziny na lata 2017-2019 oraz opracowywać i realizować na kolejne lata ww. program zgodnie z art.176 pkt. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
5. Wprowadzić druk zgody na współpracę rodziny z asystentem rodziny, w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z art. 8 ust. 3 wspomnianej ustawy.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)